

GURU NANAK COLLEGE BUDHLADA

Class — M.A. I (Semester I)

WESTERN POLITICAL THOUGHT CODE: B64XJ1B32

Maximum Marks : 70

Time Allowed : 3 Hours

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦੇ 11 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਗ — A

1H ਪਲੈਟੋ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Critically explain Plato's theory of education.

2H ਪਲੈਟੋ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਰਾਜੇ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

Discuss in detail the works of Plato's Philosopher King.

3 ਪਲੈਟੋ ਦੇ ਨਿਆਂ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ।

Write in detail about Plato's theory of justice.

4 ਸੈਂਟ ਆਗਸਟੀਨ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ।

Write in detail the political views of St. Augustine.

ਭਾਗ — B

5 ਸੈਂਟ ਟਾਮਸ ਐਕਵੀਨਾਸ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

Write about the political views of St. Thomas Aquinas.

6 ਪਲੈਟੋ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਾਮਵਾਦੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਦਿਓ।

Plato is called the world's first communist. Think.

7 ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।

Critically study Aristotle's ideas on revolution.

8 ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।

Study Aristotle's political ideas in detail.

ਭਾਗ — C

1H ਪਲੈਟੋ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

Write the works of Plato.

2H ਐਕਵੀਨਾਸ ਦੀ ਅਧਿਐਨ ਪੱਧਤੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

Write about Aquinas' method of study.

3H ਦਾਸ ਪ੍ਰਥਾ ਬਾਰੇ ਐਕਵੀਨਾਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿਓ।

Give Aquinas' views on slavery.

4H ਸੈਂਟ ਆਗਸਟੀਨ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

Write the names of the treatises composed by St. Augustine.

5H ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸੱਤਾ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਬਾਰੇ ਸੈਂਟ ਆਗਸਟੀਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ-ਦਿਓ।

Give St. Augustine's views on the relationship between state power and religious power.

6H ਅਰਸਤੂ ਦੀ ਪਾਲਿਟਿਕਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

Write about Aristotle's Politics.

7H ਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ। ਪਲੈਟੋ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

Write the reasons for the fall of the kingdom. According to Plato.

8H ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਦਿਓ।

Give Aristotle's views on citizenship.

9H ਐਕਵੀਨਾਸ ਦੀ ਨਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਧਾਰਨਾ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

Write notes on Aquinas' conception of justice.

10H ਪਲੈਟੋ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

Write about Plato's ideal state.

11H ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਰਾਜ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਦਿਓ।

Give an account of Aristotle's state.

Write English

GURU NANAK COLLEGE BUDHLADA

Class – M.A. II (Semester 3rd)

CONTEMPORARY POLITICAL THOUGHT code: B68XJ2B32

Time Allowed : 3 Hours

Maximum Marks :

70 ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਵਿੱਚ 11 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2-2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ - A

1. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
Describe in detail the major tenets of Karl Marx's ideology.
2. ਗ੍ਰਾਮਸੀ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
Describe Gramsci's political ideas in detail.
3. ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮਾਰਕਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਵਰਣਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
What is meant by class struggle? Write about the description made by Marx.
4. "ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ" ਲੈਨਿਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
Write about the theory given by Lenin "Imperialism is the last stage of capitalism".

ਭਾਗ - B

5. ਰਾਬਟ ਨੌਜਿਕ ਦੇ 'ਹੱਕਦਾਰੀ ਸਿਧਾਂਤ' ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
Critically describe Robert Nozick's 'Entitlement Theory'.
6. ਜੋਹਨ ਰਾਅਲ ਦੇ ਨਿਆਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
Describe in detail the New Theory of John Rawls.
7. ਮਾਰਕਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
Write about the economic interpretation of history given by Marx.
8. ਦਵੰਦਾਤਮਕ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਬਾਰੇ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
Discuss Lenin's views on dialectical materialism.

ਭਾਗ - C

1. ਮਾਰਕਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? What is meant by Marx?
2. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
Name any four works of Karl Marx
3. ਵਾਧੂ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
What is meant by the principle of surplus value.
4. ਰਾਬਰਟ ਨੌਜਿਕ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
Write about Robert Nozick's concept of finite state.
5. ਜੋਹਨ ਰਾਅਲਜ਼ ਦੇ ਨਿਆਂ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
Write a note on John Rawls' Theory of Justice.
6. ਜੋਹਨ ਰਾਅਲਜ਼ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
Name the works of John Rawls.
7. ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਜੋਹਨ ਰਾਅਲਜ਼ ਦੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਸਨ?
What were John Rawls' views on social contract?
8. ਲਾਸਕੀ ਦੇ ਰਾਜ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
Write a note on Lasky's view of state.
9. ਮਾਰਕਸ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ।
How many parts did Marx divide the revolution into?
10. ਲੈਨਿਨ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
Name the works of Lenin.
11. ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ। Write Lenin's views on religion.

GURU NANAK COLLEGE BUDHLADA

Class – M.A. II (Semester III)

23

Theory And Practice Of Public Administration code: B70XJ2B32

Time Allowed : 3 Hours

Maximum Marks : 70

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦੇ 11 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਗ — A

- 1) What is Public Administration? Define its Scope.
ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੀ ਹੈ? ? ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- 2) Importance of Public Administration.
ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।
- 3) What is Development Administration? Explain it.
ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੀ ਹੈ? ? ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।
- 4) Explain the meaning and nature Comparative Administration.
ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ — B

- 5) Describe the significance of Development Administration.
ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 6) Discuss Decision Making Theory of Herbert Simon.
ਹਰਬਰਟ ਸਾਈਮਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 7) What is Public Policy? Discuss in details.
ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ? ?ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 8) Impact on Public Administration of information technology.
ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਭਾਗ — C

- 1) POSDCORB
- 2) Private Administration. ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ।
- 3) Importance of Public Administration. ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।
- 4) Meaning of Development Administration. ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਅਰਥ।
- 5) Ecology of Public Administration.
ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ।
- 6) Unity of Command. ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਏਕਤਾ।
- 7) Span of control. ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਮਿਆਦ।
- 8) What is Public Policy.
ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ।
- 9) Public Administration as Art.
ਕਲਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ।
- 10) Mari Parker Follett.
ਮਾਰੀ ਪਾਰਕਰ ਫੋਲੇਟ।
- 11) Rational Choice Theory.
ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਚੋਣ ਸਿਧਾਂਤ।

GURU NANAK COLLEGE BUDHLADA

Class – M.A. I (Semester I)

INTERNATIONAL RELATIONS code: B67XJ1B32

Time Allowed : 3 Hours

Maximum Marks : 70

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦੇ 11 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਗ — A

- 1) What is International Politics? Discuss its Nature.
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 2) Discuss importance of International Politics.
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 3) Discuss Morgenthau realistic theory.
ਮੋਰਗੇਥੋ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 4) Detail note on Feminism?
ਨਾਰੀਵਾਦ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੋਟ?

ਭਾਗ — B

- 5) Discuss impact of cold war on International Politics.
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ੀਤ ਯੁੱਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 6) Discuss main cause of Cold War.
ਸ਼ੀਤ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 7) Discuss main feature of Post Cold war on International Politics.
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ੀਤ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 8) What is globalization? Its impact on International Politics.
ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਭਾਗ — C

- 1) Explain the meaning of International Politics.
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਾਓ।
- 2) Define G 20 Summit. ਜੀ 20 ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- 3) What is idealism approach. ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਕੀ ਹੈ।
- 4) What was Marshall plan?
ਮਾਰਸ਼ਲ ਯੋਜਨਾ ਕੀ ਸੀ?
- 5) Describe the Nature of Cold War.
ਸ਼ੀਤ ਯੁੱਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 6) What do you mean by new Cold War?
ਨਵੇਂ ਸ਼ੀਤ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?
- 7) Write on Nato?
ਨਾਟੋ 'ਤੇ ਲਿਖੋ?
- 8) Discuss about Warsaw Pact.
ਵਾਰਸਾ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 9) What is Globalization?
ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਕੀ ਹੈ?
- 10) What is Constructivism?
ਰਚਨਾਵਾਦ ਕੀ ਹੈ?
- 11) Write on WTO?

Time Allowed : 3 Hours

Maximum Marks : 70

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦੇ 11 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਗ — A

- 1) Discuss the nature of Indian Political Thought.
ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 2) Scope of Indian Political Thought.
ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਘੇਰਾ।
- 3) Examine the nature of Indian Polity described in Mahabharata.
ਮਹਾਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।
- 4) Critical evaluate the Political Ideas of Manu.
ਮਨੂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਭਾਗ — B

- 5) Discuss Saptanga Theory of State Given by Kautilya.
ਕੌਟਿਲਯ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸਪਤੰਗ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 6) Discuss works of State according to Kautilya.
ਕੌਟਿਲਯ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 7) Explain the social ideas of Sri Guru Nanak Dev Ji.
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 8) Explain the political ideas of Sri Guru Gobind Singh Ji.
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ — C

- 1) Rajya Dharma. ਰਾਜ ਧਰਮ।
- 2) Dandaniti. ਦੰਡਨੀਤੀ
- 3) Arthsashtra. ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ।
- 4) Mahabharata. ਮਹਾਭਾਰਤ।
- 5) Sources of Vedic Period. ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਸਰੋਤ।
- 6) Sabha and Samiti. ਸਭਾ ਅਤੇ ਸੰਮਤੀ।
- 7) The Republic. ਗਣਰਾਜ।
- 8) Duties of King according to Mahabharata.
ਮਹਾਭਾਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜੇ ਦੇ ਕਰਤੱਵ।
- 9) Political idea of Guru Nanak Dev Ji.
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰ।
- 10) Social ideas of Sri Guru Gobind Singh Ji.
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਚਾਰ।
- 11) Pangat.
ਪੰਗਤ।

GURU NANAK COLLEGE BUDHLADA

Class - M.A. I (Semester I)

INDIAN POLITY CODE: B65XJ1B32

23

Time Allowed : 3 Hours

Maximum Marks : 70

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦੇ 11 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਗ — A

1H ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ।
Write in detail on the historical background of the Constituent Assembly of India and its establishment.

2H ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

Write the salient features of the Constituent Assembly.

3H ਭਾਰਤੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Explain the nature of Indian federalism.

4H ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Explain the fundamental rights enshrined in the Indian Constitution.

ਭਾਗ — B

5H ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਹੜੇ—2 ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਨਿਆਂਯੋਗ ਹਨ।

What are the DPS. Are they Justiable.

6H ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Critically explain the emergency powers of the President of India.

7H ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

Describe the powers and functions of the Lok Sabha.

8H ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

Write about the role of Prime Minister in Indian political system.

ਭਾਗ — C

1H ਅਗਸਤ ਪੇਸਕਸ August Offer

2H ਕ੍ਰਿਪਸ ਸੁਝਾਅ

Crips Suggestion

3H ਕੈਬਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ

Cabinet Mission Plan

4H ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਲਿਖੋ।

Write the Fundamental Rights enshrined in the Indian Constitution.

5H ਬੰਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਨ। Habeas Corpus

6H ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਲਿਖੋ।

Write the importance of directive principle of state policy.

7H ਕੋਈ ਪੰਜ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

Write the names of any five Indian Presidents.

8H ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

Describe the executive powers of the President.

9H ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ—ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ।

Distinguish between Council of Ministers and Council of Ministers.

10H ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

Write a note on the appointment of the Prime Minister.

11 ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ

What is the position of Prime Minister in fraternal politics?

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦੇ 11 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਗ - A

1. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
Salient features of Comparative Politics and its meaning.
2. ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪ੍ਰਰੰਪਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
Salient features of British Political Tradition.
3. ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
Salient features of British Constitution.
4. ਤਾਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਤਾਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
What is Taj. Difference between King and Taj.

ਭਾਗ - B

5. ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
Main features of American Congress.
6. ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
Power and Fuction of Representative House.
7. ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
Main features of American Constitution.
8. ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਤਰ ਉੱਪਰ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ।
Write a note on American Bill of Right.

ਭਾਗ - C

1. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
What do you mean by comparative science and politics?
2. ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ?
What is the significance of Magna Carta?
3. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਸੋਮੇ ਲਿਖੋ।
Write any four elements of the British Constitution.
4. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
What do you mean by the practice of the constitution?
5. ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
Write the ritual associated with the King of the British.
6. ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
What do you mean by shadow cabinet?
7. ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੰਡ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
What do you mean by the principle of separation of powers?
8. ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਉੱਪਰ ਲੰਗੀਆ ਰੋਕਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
Describe the aint on the US Congress.
9. ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੱਸੋ।
State the composition of the Senate.
10. ਫਿਲੀਬਸਟਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
What do you mean by filibuster?
11. What is Parliamentary System?
ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ?

Class - BA II I (Semester III)

INDIAN POLITY CODE: B82XJ2B554

23

TIME: 3 HRS

MM 70

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ ਜਿਸਦੇ 11 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਗ — A

1H ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ।
Write in detail on the historical background of the Constituent Assembly of India and its establishment.

2H ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

Write the salient features of the Constituent Assembly.

3H ਭਾਰਤੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Explain the nature of Indian federalism.

4H ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Explain the fundamental rights enshrined in the Indian Constitution.

ਭਾਗ — B

5H ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਹੜੇ—2 ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਨਿਆਂਯੋਗ ਹਨ।

What are the DPS. Are they Justifiable.

6H ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Critically explain the emergency powers of the President of India.

7H ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

Describe the powers and functions of the Lok Sabha.

8H ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

Write about the role of Prime Minister in Indian political system.

ਭਾਗ — C

1H ਅਗਸਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ August Offer

2H ਕ੍ਰਿਪਸ ਸੁਝਾਅ Crips Suggestion

3H ਕੈਬਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਪਲਾਨ

Cabinet Mission Plan

4H ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਲਿਖੋ।

Write the Fundamental Rights enshrined in the Indian Constitution.

5H ਬੰਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਨ।

Habeas Corpus

6H ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਲਿਖੋ।

Write the importance of directive principle of state policy.

7H ਕੋਈ ਪੰਜ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

Write the names of any five Indian Presidents.

8H ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

Describe the executive powers of the President.

9H ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ—ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ।

Distinguish between Council of Ministers and Council of Ministers.

10H ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

Write a note on the appointment of the Prime Minister.

11 ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਥਿਤੀ।

What is the position of Prime Minister in Indian polity?

हिन्दी (एम. ए. - प्रथम)
(सैमेस्टर-प्रथम)
हिन्दी काव्य- 1

समय: तीन घंटे कुल अंक: 70

नोट:- सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

1. निम्नलिखित पद्यांश से सप्रसंग व्याख्या करे।

(क) (1) सुन रसिया, अब न बजाउ विपिन बँसिया।

बार बार चरनाबिंद गहि, सदा रहब बनि दसिया।

(2) साँई से लगन कठिनु है भाई।

जैसे पपीहा प्यासा बूँद का, पिया पिया रट लाई।

(ख) (1) देख देख राधा-रूप-अपार।

अपरुब के विहि आनि मिलाओल खिति तल लाबनि-सार।

(2) हंसा करो पुरातन बात।

कौनु देस से आया हंसा, उतरना कौन घाट।

कहाँ हंसा बिसराम किया है, कहाँ लगाए आस।।

(ग) (1) मन मस्त हुआ तब क्यों बोले।

हीरा पायो गाँठ गठियायो, बार बार वाको क्यों खोले।

हलकी थी तब चढ़ी तराजू पूरी भई तब क्यों तोले।

(2) पिउ बियोग अस बाउर जीऊ। पपिहा तस बोलै पिउ पीऊ।

अधिक काम दमधै सो रामा। हरि जिउ लै सो गएउ पिय नामा।

(घ) (1) कातिक सरद चंद उजियारी। जग सीतल हौं बिरहें जारी।

चौदह करा कीन्ह परगासू। जानहुं जरें सब धरति अकासू।

(2) चानन भेल विसम सर रे भुसन भेल भरी।

सपनहुं हरि नहिं आयल रे गोकुल गिरधारी।।

2×12 = 24

2. निम्नलिखित आलोचनात्मक प्रश्नों से दो प्रश्नों के उत्तर दें।

(क) (1) विद्यापति भक्त या श्रृंगारी कवि हैं। विवचेन कीजिए।

विद्यापति का प्रकृति-निरूपण कीजिए।

(2) कबीर मूलतः समाज-सुधारक थे। कैसे।

(ख) (1) कबीर का भक्ति – भावना पर प्रकाश डालें।

(2) नागमती के विरह की विवेचना करे।

2×12 = 24

3. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दो व तीन पंक्तियों दें।

(क) विद्यापति की राधा

(ख) विद्यापति का सौन्दर्य-निरूपण

(ग) निर्गुण ब्रह्म का अर्थ

(घ) कबीर की भाषा

(ङ) जायसी की रचनाएं

(च) सूफी शब्द का अर्थ

(छ) विद्यापति का श्रृंगार वर्णन

(ज) कबीर के दार्शनिक तत्व के नाम

(झ) कबीर के परमात्मा

(ञ) जायसी की शैली

(ट) जायसी का बारामासा वर्णन

11×2 = 22

MUSIC VOCAL B10

M.A 2 SEMSTER -3

PAPER -2

(Raga&Tala: Their physics & Aesthetics)

Max: Marks 75

Time: 3hrs

ਨੋਟ : SEC-A ਅਤੇ SEC -B ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 2-2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ

SEC-A

1. ਰਾਗ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ
2. ਦਸਵਿਧ ਰਾਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਤੇ ਮੇਲ ਰਾਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ
3. ਦਸ ਅਸਰਿੰਯ ਰਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ
4. ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਮਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਧੀ ਪੁਰਾਸ ਰਾਗ, ਅਤੇ ਪਰਮੇਲ ਪਰਮੇਸਵਰ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ

SEC-B

1. ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਮਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ
2. ਤਾਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ
3. ਲੈਲਾ ਅਤੇ ਲੈਲਾਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ ਜੋਏ ਤਾਂ ਏਕਤਾਲ ਤ੍ਰਿਤਾਲ ਚੁਪਤਾਲ ਤਾਲ ਦੀਆਂ ਲੈਲਾਕਾਰੀਆਂ ਲਿਖੋ

SEC-C

1. ਗਰਾਮ ਰਾਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ
2. ਦੋਨੇ ਮਧਿਯਮ ਪੁਰਸ਼ੋਗ ਜੋਏ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ
3. ਤੇੜੀ ਬਾਟ ਦੇ ਚਾਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ
4. ਉਤਰਾਗ - ਪੂਰਵਾਗ ਰਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਦਸੋ
5. ਰਾਗ ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ
6. ਰਾਗ ਜੈ ਜੈਵੰਤੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਲਿਖੋ
7. ਰਾਗ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਲਛਣ ਦਸੋ
8. ਲੈਲਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ
9. ਮੁਧ ਛਾਣਿਯਾਲਗ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਦਸੋ

Guru Nanak College, Budhlada
Department of Food Processing
Class - B.Voc. 2nd (Sem- 3rd) (MST Nov,2023)
Subject: - Introduction to Grain Milling & Machineries
Paper: - FDPB 2102T

[Maximum Marks:74]

[Time Allowed: 3 Hour]

Note: - The candidates are required to attempt any two questions each from Section A and B carrying 11 marks each and entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each

SECTION-A

1. Explain the structure & composition of Maize. Discuss the different varieties and products of maize.
2. Describe following with respect to wheat milling:
  - i. Milling Preconditioning
  - ii. Cleaning
  - iii. Washing and Drying
3. Discuss in detail the dry & wet process of milling of corn.
4. Draw operational flow chart of domestic and commercial atta chakkies.

SECTION-B

5. Explain the principle and working of mini oil expeller and Destoner.
6. Explain the working of hammer mill and groundnut decorticator.
7. What are the pre-treatments given to the pulses before milling? Write down their significance.
8. Explain dal milling in detail along with flow chart.

SECTION-C

9. Short answer type questions (All questions are compulsory)
  - a. Destoner
  - b. Conditioning
  - c. Name any five pulses
  - d. Flint corn
  - e. Flour adulteration
  - f. Storage of Flour
  - g. Roller flour mill
  - h. Break Rolls
  - i. Micro pulverizer
  - j. Reduction System
  - k. Milling
  - l. Dehusking
  - m. Various wheat products
  - n. Pulses suitable for milling
  - o. Botanical name of wheat

Head
Department of Food Processing
Guru Nanak College, Budhlada (Mansa)

Guru Nanak College, Budhlada
Department of Food Processing
Class - B. Voc. 2nd (Sem - 3rd) (MST Nov, 2023)

Subject: Introduction to Cereal & Legume processing

[Maximum Marks: 74]

[Time Allowed: 3 Hour]

Note: - The candidates are required to attempt any two questions each from Section A and B carrying 11 marks each and entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each

SECTION-A

1. Explain the structure & composition of wheat.
2. Describe following terms:
  - i. Rice Bran oil
  - ii. Improvers used in flour
3. Discuss in detail wheat flour milling.
4. Explain the preparation and milling of paddy

SECTION-B

5. Define pulses and discuss chemical composition of mash, gram beans, moong.
6. Explain the working of machinery and equipments employed in milling industry.
7. Discuss different processing of legumes
  - a) Sun drying and pre-cleaning
  - b) Dehusking and splitting
8. Explain pulses flour products and their applications.

SECTION-C

9. Short answer type questions(All questions are compulsory)
  - a. Grinding of split pulses
  - b. Conditioning
  - c. Name any five cereal grains
  - d. Parboiling
  - e. Merits of traditional milling
  - f. Explain Pretreatments given to pulses
  - g. Milling system
  - h. Equipments used in wheat flour milling
  - i. Milling
  - j. Composition of pulses
  - k. Various legume products
  - l. Rice bran oil
  - m. Botanical name of wheat and rice
  - n. Define structure of mash
  - o. Extraction rate

Guru Nanak College, Budhlada
Department of Food Processing
Class - B. Voc. 2nd (Sem- 3rd) (MST Nov, 2023)
Subject: - Fundamentals of Food Biochemistry

[Time: Three Hours]

[Maximum Marks: 74]

Note: - The candidates are required to attempt any two questions each from Section A and B carrying 11 marks each and entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each

SECTION—A

1. Explain important changes taking place in carbohydrates during browning.
2. What are proteins? Outline important sources of proteins. How do different factors determine texture of protein?
3. What are the applications of enzymes in a food industry? Give example.
4. Explain different factors determining enzyme activity. Also discuss enzyme kinetics.

SECTION -B

5. What is lipid peroxidation? Compare enzymatic and non- enzymatic lipid peroxidation.
6. Explain antioxidants in food and its type and applications
7. Explain properties and applications of (a) Anthocyanins and (b) Tannins.
8. Outline important flavor enhancers. Discuss biochemistry and applications of monosodium glutamate and maltol

SECTION –C

9. Short answer type questions (All questions are compulsory)
  - 1 What is flavor enhancers
  - 2 Enzyme kinetics
  - 3 Carotenoids
  - 4 Explain mechanism of browning in food
  - 5 Define enzymes classification
  - 6 Discuss carbohydrates
  - 7 Significance of natural pigments
  - 8 Define sources of carbohydrates and enzymes
  - 9 Difference between enzymatic and non-enzymatic browning
  - 10 Monosodium glutamate
  - 11 Flavonoids ,
  - 12 Factors affecting browning
  - 13 Millard reaction
  - 14 Texurisation
  - 15 Chlorophyll

Guru Nanak College, Budhlada

Department of Food Processing

Class - B. Voc. 2nd (Sem- 3rd) (MST Nov, 2023)

Subject: Fundamentals of Food and Nutrition

[Maximum Marks: 74]

[Time Allowed: 3 Hour]

Note: - The candidates are required to attempt any two questions each from Section A and B carrying 11 marks each and entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each

SECTION-A

1. Define Carbohydrates. Explain the nutritive values of Carbohydrates in Food.
2. Discuss the importance of Fruits, vegetables, fish, egg and meat in diet.
3. Write down the sources of Proteins with suitable examples in detail.
4. Differentiate between Vitamins and Minerals. Give suitable examples.

SECTION-B

5. What is RDA? Explain in detail the importance of Food groups used in diet planning.
6. Food, health and nutrition are interrelated. Justify your answer.
7. Discuss the roles of nutrients in our diet. Explain the importance of dietary fiber.
8. Explain in detail Dietary allowance:
  - a) Standards of a Pregnant women and adult man
  - b) Define BMR

SECTION-C

9. Write short notes on the following (All questions are compulsory)
  - a) Water Soluble Vitamins.
  - b) BMR.
  - c) Trans fats
  - d) Bioavailability of nutrients
  - e) Lactose
  - f) Riboflavin
  - g) Geriatric nutrition
  - h) Food Pyramid
  - i) Balanced diet
  - j) Iodine
  - k) Enlist various types of vitamins.
  - l) What are dietary standards of school children
  - m) Define nutrition
  - n) Homogenization
  - o) RDA

Guru Nanak College, Budhlada
Department of Food Processing
Class - B. Voc. 3rd (Sem- 5th) (MST Nov, 2023)
Subject: Sugar Processing Technology

[Maximum Marks: 74]

[Time Allowed: 3 Hour]

Note: - The candidates are required to attempt any two questions each from Section A and B carrying 11 marks each and entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each

SECTION -A

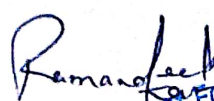
1. Why refining Sugar is done? Explain the steps involved in refining of Sugar.
2. What is Invert Sugar and explain characteristics? What is Black strap molasses and explain its uses.
3. Explain the following steps of manufacturing Sugar in detail:
(a) Extraction of Juice (b) Evaporation (c) Purification of juice
4. What are the properties of Granulated sucrose? Draw flowchart manufacture of Granulated Sugar and Liquid Sugar.

SECTION -B

5. What are high boiled sweets? Explain the ingredients and method of manufacturing of lollipop.
6. How toffee and chewing gum is manufactured.
7. Write a note on manufacturing process of the following:
(a) Lozenges (b) Fudge
8. Explain in detail about manufacturing process of chocolate.

SECTION -C

9. Write short notes on the following: (All questions are compulsory)
  - a) Molasses
  - b) Bagasse
  - c) Enrobing
  - d) Panning
  - e) Conching
  - f) Caramelization
  - g) Lollipops
  - h) Jellies
  - i) Aerated products
  - j) Invert Sugar
  - k) Licorice paste
  - l) Sugar plant sanitation
  - m) Define lime addition in juice
  - n) Define sugar and its properties
  - o) Crystallization

Head
Department of Food Processing
Guru Nanak College, Budhlada (Mansa)

Guru Nanak College, Budhlada
Department of Food Processing
Class - B.Voc. 3rd(Sem- 5th) (MST November, 2023)
Subject: - Food Industry Waste Management
Paper: - FDPB3104T

[Maximum Marks:74]

[Time Allowed: 3 Hours]

Note: - The candidates are required to attempt any two questions each from Section A and B carrying 11 marks each and entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION-A

1. Discuss different parameters used for classification and characterization of waste from fruit and vegetable processing industry.
2. Compare the properties of different waste released by sugar and dairy industry?
3. Explain the following treatment methods of liquid waste:
  - a) Trickling filter
  - b) Activated sludge process
4. Write a detailed note on the biogas plant with respect to composition of biogas, with suitable diagram along with advantages and disadvantages.

SECTION-B

5. Discuss the process of vermi-composting used for treatment of food and agriculture waste along with its Economic importance?
6. Explain the following in detail:
  - a) Incineration
  - b) Landfill Digester
7. Explain biological composting in detail along with advantages and disadvantages.
8. Discuss the principle and working of Ion-exchange method.

SECTION-C

9. Short answer type questions (All questions are compulsory)
  - a) Enlist various solid and liquid waste treatment methods.
  - b) COD
  - c) BOD
  - d) Explain in brief about landfill digester
  - e) Ion Exchange treatment for waste water.
  - f) Enlist various wastes from sugar industry.
  - g) Enlist various waste from dairy industry
  - h) Waste
  - i) Waste Management
  - j) TDS of waste water
  - k) USAB
  - l) Activated Sludge Process
  - m) Flow chart of citric acid production from fruit waste
  - n) RBC
  - o) Biofilters

Guru Nanak College, Budhlada
Department of Food Processing
Class - B.Voc. 3rd(Sem- 5th) (MST November,2023)
Subject: - Marketing and Retail Management
Paper: - FDPB3102T

[Maximum Marks:74]

[Time Allowed: 3 Hours]

Note: - The candidates are required to Attempt two questions each from Section A & B carrying 11 marks each and the entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION-A

1. Discuss the advertising and promotional strategies of marketing.
2. Describe distribution and supply chain management channels in detail.
3. Give difference between direct and online marketing system.
4. What are the different products and service strategies used in marketing industry?

SECTION-B

5. Explain the role of sale management in sale promotion.
6. Describe different methods of handling and transportation of different food products.
7. Explain different trends in retailing with their importance.
8. Describe the role of globalization in food industry.

SECTION-C

9. Short answer type questions (All questions are compulsory)
  - a) What is a retail product?
  - b) Relevance of pricing strategy.
  - c) Types of advertising Direct and Indirect channels.
  - d) What are stages of supply chain?
  - e) What do you mean by retail marketing?
  - f) Explain the term consumerism.
  - g) Key drivers of retailing in India.
  - h) What is brand extension?
  - i) IT in retailing Enlist various solid and liquid waste treatment methods.
  - j) Function of HRM.
  - k) What are the emerging trends in retail formats?
  - l) Online retailing.
  - m) Advantages of sales promotion.
  - n) Importance of marketing channels.
  - o) Trends in retailing.

Guru Nanak College, Budhlada
Department of Food Processing
Class - B.Voc. 3rd (Sem- 5th) (MST November, 2023)
Subject: - Entrepreneurship Developments in Food Processing
Paper: - FDPB3105T

[Maximum Marks:74]

[Time Allowed: 3 Hours]

Note: - The candidates are required to Attempt two questions each from Section A & B carrying 11 marks each and the entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION-A

1. Explain the opportunities and challenges available for Entrepreneurs in India.
2. Explain the concept of Entrepreneurship. Differentiate the rural and urban Entrepreneurship.
3. Explain the role of SIDBI in development of Agriculture in India.
4. Explain the core competencies required to become Entrepreneurs?

SECTION-B

5. Explain the contribution of FICSI schemes in development of Entrepreneurship in India.
6. Explain different Entrepreneurship Development programmers offered by MSME for the development of food processing Industry.
7. What is Small scale Industry explain the requirements to start up a business under SSI?
8. Explain the Role of EDH for the development of STEPS.

SECTION-C

9. Short answer type questions (All questions are compulsory)
  - a) Differentiate between Entrepreneur and Manager.
  - b) What are the problems faced by women Entrepreneurs.
  - c) Who is an innovative Entrepreneur.
  - d) Define Leadership.
  - e) Explain FPC.
  - f) Explain MSME.
  - g) Role of NIESBUD.
  - h) Define E-Licensing.
  - i) Explain MOFPI.
  - j) Use of IT enabled services in Entrepreneurship.
  - k) Explain FICSI
  - l) Explain Make in India
  - m) Scope of Food Processing Industries in India
  - n) Role of Government agencies in entrepreneurship development
  - o) Explain Food Processing sector in India

Guru Nanak College, Budhlada
Department of Food Processing
Class - B.Voc. 1st(Sem- 1st) (MST Nov, 2023)
Subject: - Documentation in Food processing
Paper: - FDPB1103T

[Maximum Marks:74]

[Time Allowed: 3 Hours]

Note: - The candidates are required to attempt any two questions each from Section A and B carrying 11 marks each and entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each

SECTION-A

1. How is documentation for raw materials to finished products done in food industry?
2. How are raw materials inspected in food industries? Elaborate the concept of FIFO- First in, first out for raw materials.
3. Draw a process flow chart for milk plant, starting from receiving of raw materials to storage and dispatch of finished products.
4. Write down the application of computer in fruit and vegetable industry.

SECTION-B

5. Describe implementation of ERP and its application in food industry.
6. Give the various reasons required for inspection of raw materials in a food industry. What are the tools required for the inspection?
7. Describe label details on finished food products.
8. Give brief introduction of ERP. What are the essentials guidelines of ERP in food processing industries?

SECTION-C

9. Short note on following terms(All questions are compulsory)
  - a) Documentation
  - b) ERP
  - c) Process Flow chart for fruit and vegetable industry
  - d) Batch number
  - e) Computer application in food industry
  - f) Standard Deviation
  - g) Mean
  - h) Median
  - i) Mode
  - j) Raw material
  - k) Tertiary packaging
  - l) Statistical tools
  - m) Records
  - n) Label Details
  - o) Information panel

Ramandeep
Head
Department of Food Processing
Guru Nanak College, Budhlada (Mansa)

Guru Nanak College, Budhlada
Department of food Processing
Class - B. Voc. 1st (Sem- 1st) (MST Nov, 2023)
Subject: Dairy Processing

[Maximum Marks: 74]

[Time Allowed: 3 Hour]

Note: - The candidates are required to attempt any two questions each from Section A and B carrying 11 marks each and entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each

SECTION -A

1. Explain the process for producing dairy products
a) Ghee   b) Ice cream
2. Explain the following methods of milk processing
a) Sterilization   b) Homogenization
3. Discuss chemical composition and microbiology of milk
4. Describe the following terms in detail: a) Cream separator   b) fermented milk

SECTION -B

5. Write a short note on preparation method and principle of yoghurt and paneer.
6. Describe form fill seal machine and spray drier.
7. Explain the role and responsibilities of dairy product processor in a dairy processing plant.
8. What is difference methods of cleaning and sanitization of dairy equipments and define biofilms.

SECTION- C

Short answer type questions (All questions are compulsory)

- a) Pasteurization
- b) Difference between cheese and paneer
- c) Gerber centrifuge
- d) Toned milk
- e) Infant milk
- f) Write down the name of evaporators used in dairy industry
- g) Bio detergents
- h) Define methods of clarification
- i) Kalakand
- j) Cheese making machine
- k) Mechanism of fouling
- l) Draw flow chart of Lassi processing
- m) Flavoured drink
- n) Define milk
- o) Plate heat exchanger

Guru Nanak College, Budhlada
Department of Food Processing
Class - B.Voc. 1st(Sem- 1st) (MST November, 2023)
Subject: - Basics of Food Processing
Paper: - FDPB1104T

[Maximum Marks: 74]

[Time Allowed: 3 Hours]

Note: - The candidates are required to attempt any two questions each from Section A and B carrying 11 marks each and entire Section C consisting of 15 short answer type questions carrying 2 marks each

SECTION-A

1. Define Food Processing. What are the objectives, need and scope of food processing in India?
2. Write the detailed note on the following terms:
  - a) Milling
  - b) Frying
  - c) Steaming
3. Discuss any three methods of food preservation by heat?
4. What are Ultra violet and ionizing radiations? Describe their role in food processing industry?

SECTION-B

5. Explain chemical preservation of food. Explain the different types of chemical preservatives used for food preservation used for food preservation.
6. What is the principal of Microwave Processing? Explain its advantages and limitations.
7. Differentiate the following:
  - i. Reverse Osmosis and Ultrafiltration
  - ii. Curing and Smoking
8. Describe the following:
  - i. High Pressure Processing and its application in food processing.
  - ii. Ohmic heating and its applications in food processing.

SECTION-C

9. Write the short note on the following:(All questions are compulsory)
  - a) Thawing
  - b) Roasting
  - c) Fermentation
  - d) Appertization
  - e) Baking
  - f) Drying and Dehydration
  - g) Pasteurization
  - h) Ohmic Heating
  - i) Disadvantages of Frying
  - j) Super Critical Fluid Extraction
  - k) Pickling
  - l) Blanching
  - m) Extrusion
  - n) Refrigeration
  - o) Thawing

Candidates are required to attempt any two questions from section A and B carrying 10 marks each. Section C will consist of 12 short answer type questions. Students are required to attempt 10 carrying 3 marks each.

Section A

10X2=20

1. Define management Accounting. How does it differ from financial accounting?
2. What is financial statement analysis? Explain the various tools or techniques of financial statement analysis.
3. The following schedule shows the balance sheet in condensed form of Machinery Manufacturing Company Ltd. At the end of the year 2004:

Liabilities	1-4-2004	31-12-2004	Assets	1-4-2004	31-12-2004
Creditors	1,03,000	96,000	Cash	90,000	90,000
Outstanding Exp.	43,000	42,000	Debtors	67,000	43,000
8% Debentures	90,000	70,000	Investments	1,40,000	1,04,000
Depreciation Fund	40,000	44,000	Prepaid exp.	1,000	2,000
Reserve for Contingencies	60,000	60,000	Stock	82,000	1,06,000
P/L Account	16,000	23,000	Land & Buildings	1,50,000	1,50,000
Capital	2,30,000	2,30,000	Machinery	52,000	70,000
	5,82,000	5,65,000		5,82,000	5,65,000

Additional Information:-

- I. 10% dividend was paid in cash.
- II. New machinery for Rs. 30,000 was purchased but old machinery costing Rs. 12,000 was sold for Rs. 4,000; accumulated depreciation was Rs. 6,000.
- III. 20,000 8% Debentures were redeemed by purchase from open market @96 for a debentures of Rs. 100.
- IV. 36,000 investments were sold at book value.

You are required to prepare a Schedule of changes in Working Capital and Fund Flow Statement.

4. The Balance Sheets of Madhu Ltd. As on 31.12.2010 and 31.12.2011 were as under:

Liabilities	31.3.2021	31.3.2020	Assets	31.3.2021	31.3.2020
Share capital	130000	100000	Land & Building	95000	10000
Gen Reserve	30000	25000	Machinery	84500	75000
P/L	15400	15200	Goodwill	7500	-
Bank Loan	-	35000	Stock	37000	50000
Creditors	67500	75000	Debtors	32100	40000
Provision for Tax	17500	15000	Cash	300	200
			Bank	4000	-
	260400	265200		260400	265200

Additional Information:-

- I. Dividend of Rs. 11,500 was paid.
- II. Assets of another company were purchased for a consideration of Rs. 30,000 payable in shares. The following assets were purchased: Stock Rs. 10,000; Machinery Rs. 12,500
- III. Machinery further was purchased for Rs. 4,000.
- IV. Depreciation written off machinery Rs. 6,000.
- V. Income tax provided during the year Rs. 16,500.
- VI. Loss on sale of machine Rs. 100 was written off to General Reserve.

Prepare Cash Flow Statement.

Section B

10X2=20

5. What is common-size balance sheet and income statement? Explain the technique of preparing the common-size balance sheet.
6. What is meant by ratio analysis? Discuss its objectives and limitations.
7. The following are the balance sheets of a concern for the years 2010 and 2011. Prepare a comparative Balance Sheet and study the financial position of the concern.

Liabilities	2010	2011	Assets	2010	2011
Share Capital	6,00,000	8,00,000	Land & Building	3,70,000	2,70,000
Reserves & Surplus	3,30,000	2,22,000	Plant & Machinery	4,00,000	6,00,000
Debentures	2,00,000	3,00,000	Furniture & Fixtures	20,000	25,000
Long-Term Loans	1,50,000	2,00,000	Other Fixed Assets	25,000	30,000
Bills Payable	50,000	45,000	Cash	20,000	80,000
Creditors	1,00,000	1,20,000	Bills Receivables	1,50,000	90,000
Other Current Liabilities	5,000	10,000	Debtors	2,00,000	2,50,000
			Stock	2,50,000	3,50,000
			Prepaid Exp.	Nil	2,000
	14,35,000	16,97,000		14,35,000	16,97,000

8. Using the following details, prepare Balance Sheet of ABC Ltd.

- I. Current Ratio 2.75
- II. Acid ratio 2.25
- III. Working capital 7,00,000
- IV. Reserves & surplus 1,00,000
- V. Total current assets included stock, debtors and cash only, which are in the ratio of 2:6:3

Head
Department of Commerce & Mgt.
Guru Nanak College, Budhlada (Mansa)

- VI. Total current liabilities included creditors and bills payable in the ratio of 3:2
- VII. Fixed assets are 50% of share capital
- VIII. The share capital is 12,00,000. There are no other items of assets or liabilities.

10X3=30

Section C

9. Short Notes:-

- a. Management Accounting
- b. Cost Accounting
- c. Financial Statements
- d. Trend Analysis
- e. Cash flow statement
- f. Difference between Fund From Operation and Profit and Loss
- g. Comparative Financial Statements
- h. Difference between Fund Flow Statement and Balance Sheet
- i. Liquid Ratio
- j. Debtors Turnover Ratios
- k. Schedule of changes in Working capital
- l. Net Working Capital Ratio

Head
Department of Commerce & Mgt.
Guru Nanak College, Budhlada (Mansa)

Maximum Marks: 40

Time Duration: 3hr

Note: The candidate are required to attempt 2 questions from sections A and Section B each carrying 6 marks . The entire section C consisting of 8 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION A

- 1.Explain the different types of deficiency caused by macroelements.
2. Define enzymes and it's various types .
3. Write short note on lipids and functions of lipids.
4. Difference between photosystem 1 and photosystem II.

SECTION B

5. What is gene transfer? Explain different types of methods'.
- 6.Describe in detail basic concepts of plant tissue culture and its various types.
- 7.Describe the role of biotechnology in agriculture.
- 8.Discuss in detail the types of restriction enzymes and teir mechanism of action.

SECTION C

- 9.A.What is synthetic seeds.
- B.Write note on uses of plant biotechnology in industry.
- C.What is molecular farming?
- D. Define seed dormancy?
- E.What is C4 plants ? Explains by giving examples.
- F.What are CAM plants?
- G.How symbiotic nitrogen fixation done in plants.Give examples.
- H.Name some microelements.

MST Question Paper – Dec 23

ए. एम. – द्वितीय (हिन्दी)

समेस्टर – तृतीय

कबीर विशेष अध्ययन

समय तीन घंटे :

कुल अंक 75 :

नोटसभी प्रश्न अनिवार्य हैं। -:

1. निम्नलिखित पद्यांश से कोई तीन सप्रसंग व्याख्या करे।

कबीर गुर गरबा मिल्या (क), रलि गया आटैं लूँणा।

जति पाँति कुल मिटै, नांव धरोगे कौण॥

अथवा

हंसि हंसि कंत न पाइए, जिनि पाया तिनि रोइ।

जो हाँसेही हरि मिलै, तो नहीं दुहागिन कोइ॥

कबीर कहा गरबियौ (ख), इस जीवन की आस।

टेसू फूले दिवस चारि, खंखर भये पलास॥

अथवा

पढि ले काजी बंग निवाजा, एक मसीति दसौं दरवाजा॥टेक॥

मन करि मका कबिला करि देही, बोलनहार जगत गुर येही॥

उहाँ न दोजग भिस्त मुकाँमाँ, इहाँ ही राँम इहाँ रहिमाँनाँ॥

विसमल ताँमस भरस कै दूरी, पंचूँ भयि ज्यूँ होइ सबूरी॥

कोई पीवै रे रस राम नाम का (ग), जो पीवै सो जोगी रे।

संतौ सेवा करौ राम की, और न दूजा भोगी रे। टेक॥

यहु रस तौ सब फीका भया, ब्रह्म अगनि परजारी रे।

ईश्वर गौरी पीवन लागे; राँम तनीं मतिवारी रे॥

अथवा

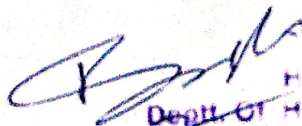
कैसे नगरि करीं कुटवारी, चंचल पुरिष बिचषन नारी॥ टेक॥

बैल बियाइ गाइ भई बाँझ, बछरा दूहै तीन्यूँ सौँझ॥

मकड़ी धरि मापी छद्दि हारी, मास पसारि चीन्ह रखवारी॥

मुसा खेवट नाव बिलइया, मीडक सोवै साप पहरइया॥

3×6=18

Head
Dept. of Hindi
Guru Nanak College
Budhlada (Munso)

निम्नलिखित अलोचनात्मक प्रश्नों से कोई तीन प्रश्नों के उत्तर दें। 2

क्रांतिकारी कवि कबीर का मूल्यांकन कीजिए। (क) अथवा
कबीर की भक्तिभावना को स्पष्ट करें।-

कबीर ने मानववाद को श्रेष्ठ बताया है। कैसे (ख) अथवा
कबीर के दार्शनिक विचारों की विवेचना करें।

(ग) 'कबीर रहस्यवादी कवि हैं।' स्पष्ट करें। अथवा

कबीर के उलटबासियों के प्रति प्रेम को स्पष्ट करें।

3×9=27

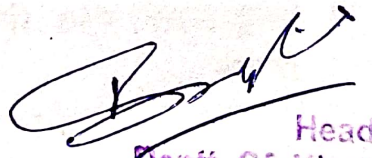
निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर पांच व छः पंक्तियों में दें। 3

क्या कबीर अनपढ़ थे। (क) (ख) कबीर का गृहस्थ जीवन (

कबीर की माया (ग) (घ) कबीर के राम (

कबीर की सामाजिक चेतना (ड) (च) कबीर की विरह भावना (

6×5=30

Head
Deptt. Of Hindi
Guru Nanak College
Budhlad

MST Question Paper – May 2024

एम. ए. हिन्दी प्रथम
समेस्टर – द्वितीय
हिन्दी काव्य - 2

समय – तीन घंटे
नोट – सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

कुल अंक – 70

1. निम्नलिखित पद्यांश से कोई दो सप्रसंग करे।

(क) 1) तब हनुमंत कही सब राम कथा निज नाम।

सुनत जुगल तन पुलक मन मगन सुमिरि गुन ग्राम॥

2) तब देखी मुद्रिका मनोहर, राम नाम अंकित अति सुन्दर।
चकित चितव मुंदरी पहिचानी, हरष बिषाद हृदयँ अकुलानी॥
अथवा

(ख) 1) मेरो मन अनत कहाँ सुख पावै।

जैसे उड़ि जहाज को पच्छी, फिर जहाज पर आवै।

2) प्रभु पौढ़े पालनै – अकेले, हरषि-हरषि अपनै- रडग खेलत।
सिव सोचत, विधि बुद्धि विचारत, बट बाढ़ यौ सागर-जल झेलत।
अथवा

(ग) 1) वहके सब जिय की कहत, ठौर कुठोर लखें न।

छिन औरै, छिन ओर से, ए छवि छाके नैन॥

2) कहत, नटत, रीझत, खिजत, मिलत, खिलत, लजिया त।
भरै भौन में करत है नैनहु ही सौ बात॥

2 x 12 = 24

2. निम्नलिखित प्रश्नों से कोई दो प्रश्न करे।

(क) सुन्दरकाण्ड के आधार पर तुलसीदास जी की भक्ति-भावना पर प्रकाश डालिए।

(ख) सूरदास के वात्सल्य वर्णन पर प्रकाश डाले।

(ग) बिहारी शब्दों के जादूगर हैं। इस कथन की विवेचना करें।

(घ) बिहारी प्रतिभाशाली कवि हैं? कैसे।

2 x 12 = 24

3. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर पांच व छः पंक्तियों में दें।

(क) तुलसीदास के पांच ग्रंथों के नाम

(ख) सूरदास का बाललीला वर्णन

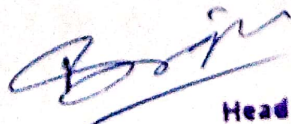
(ग) बिहारी की भाषा शैली

(ख) सुन्दरकाण्ड के आधार पर सीता जी का चरित्र

(घ) सूरदास के ग्रंथों के नाम

(च) बिहारी की शृंगार-भावना।

5 x 4.5 = 22

Head
Deptt. of Hindi
Guru Nanak College
Budhlada (Raj.)